

Резултатите от изследването на домакинските бюджети през периода 1990-2002 г. показват негативна тенденция на намаляване на реалните доходи, формиране на неблагоприятна структура на доходите и разходите на домакинствата, значителен спад на потреблението на основни хранителни продукти и на покупателната способност. След особено кризисните за икономиката на страната 1996/1997 г. доходите на домакинствата бележат тенденция на повишение в номинално изражение. Същевременно трябва да се отбележи, че и през 2002 г. все още не е достигнато нивото на доходите от 1995 г. Ниското жизнено равнище на населението се свързва основно с твърде ниския размер на получаваните доходи. За периода 1990-2002 г. средната работна заплата и средната пенсия намаляват с над 70%. През 2002 г. (България, 2002 - социално-икономическо развитие, 2002) наетите лица по трудово правоотношение в частния сектор са получили срещу вложения от тях труд с 968 лв. по-малко от тези, ангажирани в обществения сектор, където средната годишна работна заплата е 3 847 лв. Традиционно добро е заплащането на труда във финансовото посредничество независимо от формата на собственост на икономическите единици. С най-ниски работни заплати както в частния, така и в обществения сектор са наетите в дейност "Хотели и ресторанти" - съответно 1 879 и 2 700 лв. Близо 31% от наетите лица са ангажирани в предприятия или организации, в които средната работна заплата² е между 200.01 и 300.00 лв. В сравнение с 2001 г. се забелязва увеличение с 5 пункта на относителния дял на хората, които попадат в групите от предприятия с ниска средна работна заплата - до 120.00 лв. Това увеличение идва основно от частния сектор. Наетите по трудово правоотношение в него (в групите до 120.00 лв.) са около 350 хил. души, или 19% от всички наети. В същото време се увеличава дялът на работещите в предприятия със средна работна заплата между 300.01 и 400.00 лв. и над 500.00 лв. Преобладаващата част от наетите в бюджетната сфера (56%), които са 11.8% от всички наети, са ангажирани в организации от групата, в която средната работна заплата е между 200.01 и 300.00 лв.

Основен източник на доход за българското домакинство е работната заплата, независимо че относителният ѝ дял в общата структура на доходите намалява през последните години. През 1995 г. (Бюджети на домакинствата..., 2002) този дял е 38.0%, през 1999 г. нараства на 41.9%, след което следва намаление до 37.4% през 2002 г. Ниското равнище на заплащане в

² Данните са получени от редовното тримесечно наблюдение на НСИ, с което се събира месечна информация за наетите лица по трудово и служебно правоотношение и за средствата за работна заплата. Средната работна заплата за ноември е най-близо до средната месечна годишна заплата.